

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2018

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2018 (RP 106/2017 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 26.10.2017.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Armi Liinamaa, finansministeriet
- överdirektör Ari Niiranen, miljöministeriet
- överdirektör Tuula Varis, miljöministeriet
- miljöråd Saara Bäck, miljöministeriet
- byggnadsråd Timo Tähtinen, miljöministeriet
- forstråd Marja Kokkonen, jord- och skogsbruksministeriet
- ekonomiöverinspektör Marjatta Koskinen, jord- och skogsbruksministeriet
- fiskeriöverinspektör Jouni Tammi, jord- och skogsbruksministeriet
- naturtjänstdirektör Timo Tanninen, Forststyrelsen
- överdirektör Hannu Rossilahti, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet
- sektorchef i stadsmiljösektorn Mikko Aho, Helsingfors stad
- biträdande stadsdirektör Hannu Penttilä, Vanda stad
- sakkunnig i bostadsfrågor Laura Hassi, Finlands Kommunförbund
- verksamhetsledare Jouni Parkkonen, Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen edistäjä ry – KOVA
- direktör Aija Tasa, RAKLI ry
- specialsakkunnig Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf
- verksamhetsledare Mia Koro-Kanerva, Suomen Vuokranantajat ry
- verksamhetsledare Anne Viita, Vuokralaiset VKL ry
- skyddsexpert Matti Ovaska, WWF Finland
- professor Tuula Putus, Åbo universitet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Helsingforsregionens studentbostadsstiftelse (HOAS)
- Invalidförbundet rf.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I budgetpropositionen för 2018 avsätts 181,2 miljoner euro för miljöministeriets förvaltningsområde. Därav går 100,3 miljoner euro till miljö- och naturvård, 23,6 miljoner euro till områdesanvändning, boende och byggande och 57,3 miljoner euro till omkostnader inom förvaltningsområdet. Statens bostadsfond föreslås få 173 miljoner euro för stöd till bostadsväsendet och 7 miljoner euro till räntestöd, medan 12 miljoner euro intäktförs i statsbudgeten.

Hållbar utveckling

Målet med handlingsplanen Agenda 2030 är att integrera principerna och målen för hållbar utveckling i kommande regeringsprogram och i regeringens framtidsarbete och budgetberedning. I utlåtandet om programmet underströk utskottet att en av de främsta utmaningarna är att identifiera de resurser som behövs för att genomföra en hållbar utveckling och att inkludera resurserna i förvaltningsområdenas budgetar. I sina budgetförslag för respektive förvaltningsområden har ministerierna bedömt hur de åtgärder som de föreslagit medverkar till att genomföra handlingsprogrammet för hållbar utveckling. Det är första gången ministerierna tillämpar självbedömning och bedömningen tar rent konkret hänsyn till agendan för hållbar utveckling. Det är ett viktigt första steg, anser utskottet och framhåller att det stöder målet att finna en fungerande modell för att på längre sikt integrera Agenda 2030 i kommande budgetar.

Skogsbruk och skogens biologiska mångfald

Målet med hållbar vård och användning av skogarna är att samordna olika delområden inom hållbar utveckling så att de i slutändan genererar bästa möjliga resultat. Den nationella skogsstrategin innefattar målet att öka användningen av stamved med 15 miljoner kubikmeter. Samma mål ingår i regeringen Sipiläs program. Målet ligger 10 miljoner kubikmeter lägre än den avverkningsvolym som är den högsta i hållbart hänseende inom virkesproduktionen och orsaken är att man vill ta hänsyn till klimat- och diversitetsaspekter.

Det är viktigt att skogarna kan utnyttjas ekonomiskt samtidigt som man ser till att de förnyas på ett ansvarsfullt sätt. Utskottet understryker dock att målen för bioekonomi måste kompletteras med större hänsynstagande till klimat- och mångfaldskonsekvenserna. Klimatkonsekvenserna beaktas via EU-lagstiftningen (LULUCF). Mångfaldsperspektivet bör emellertid säkerställas med nationella åtgärder. Utskottet ser positivt på handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland, METSO-processen och den kompletterande rundabordsprocessen, där regeringen tillsammans med intressenter söker metoder för att trygga den biologiska mångfalden i vår skogsnatur. Frivilliga åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden i vår skogsnatur har uppmuntrats. Här kan man nämna Skogsindustrins miljöprogram, skogsägarorganisationernas och energiindustrins kampanj för att producera död ved och hålträäd längs ellinjerna och Forststyrelsens kampanj för konstgjorda högstubbar. Via kampanjen Min naturgåva till hundraåringen har staten fått skyddsområden, och staten kommer att skydda en lika stor yta som den privata donationen omfattar. Utskottet understryker att det viktigt för skyddet av skogsnaturens biologiska mångfald att få tillräckligt stora områden skyddade, men också att ekonomiskogarna behandlas med stor hänsyn till mångfalden. Naturvården i ekonomiskogarna utvecklas årligen för ungefär 500 000 euro (30.40.22). Det görs avverkningar för skyddszoner, viltskogsvården förbättras, pla-

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

ner för genomgripande naturvård av lundar upprättas och genomförs och eldanvändningen i ekonomiskogar breddas.

Handlingsplanen METSO genomförs inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde under moment 30.40.45 och 30.40.22 och inom miljöministeriets förvaltningsområde under moment 35.10.63 (Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden, 26,6 miljoner euro). Miljöministeriet föreslås få 8 miljoner euro mer i anslag. Allt som allt finns det då 23 miljoner euro till förfogande inklusive anslag som överförs från tidigare år. Det är enligt utskottet viktigt att det höjda anslaget i betydande grad medverkar till att genomföra METSO i överensstämmelse med målen. Programmet kommer fortsatt att genomföras på hela programområdet, men anslaget läggs i synnerhet på de prioriterade områdena i södra Finland som är viktigast för skyddet. Det är viktigt att programmet genomförs i överensstämmelse med målen för att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden i skogarna.

Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter

Anslaget till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter är 30,9 miljoner euro (35.10.52) och det är ungefär lika mycket som i budgeten för i år. I anslaget ingår ett extra anslag på 1,7 miljoner euro till spetsprojektet Turism 4.0. Det ska särskilt gå till att förbättra servicen i skyddsområden, marknadsföra turism och till att förbättra digitala tjänster för naturturism. Allt som allt får Forststyrelsen 3,97 miljoner euro till projektet i två år, dels på miljöministeriets huvudtitel, dels under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel.

Under samma moment föreslås ett tilläggsanslag på 650 000 euro för att förbättra serviceutrustningen i nationalparker och på vissa rekreationsområden. Det är mycket viktigt att satsa på att serva och utveckla serviceutrustningen i nationalparker och i rekreationsområden eftersom både turismen och rekreationsanvändningen ökar. Bra vandringsleder och ödestugor utgör grunden för den växande rekreationsanvändningen och turismen. Naturvården beaktas samtidigt eftersom marken inte utsätts för slitage när människor hänvisas till snitslade vandringsleder. Den lokala ekonomin har stor nytta av turismen och satsningar på infrastrukturen är därför ekonomiskt lönsamma. Det är utmärkt att regeringen i budgetpropositionen föreslår omkring 4 miljoner euro i engångsbelopp för 2018 och 2019, som ska användas till att främja naturturism och rekreation bland annat via digitala tjänster och terrängservice. Utskottet understryker att målet bör vara att det finns en enda enkel databas också för utländska turister, där alla vandringsvägar finns med oberoende av deras rättsliga ställning eller huvudman.

I framtiden behövs det ett särskilt program eftersatt underhåll inom Forststyrelsens naturtjänster. Vi har fått fler nationalparker och historisk kulturegendom som tillhör staten har överförts till Forststyrelsens naturtjänster utan att basfinansieringen har höjts. Bland annat slottsruiner och borgruiner kostar mycket pengar och kostnaderna för reparationer stiger av att det ställs vissa särskilda krav och av att det behövs tillstånd. Forststyrelsens naturtjänster uppger att det behövs cirka 44 miljoner euro för naturobjekt och upp till 72 miljoner euro för historiska objekt. I dagsläget måste de sämsta konstruktionerna rivas av säkerhetsskäl, eftersom det inte finns pengar ens för att underhålla dem.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Åtgärder för att avlägsna hinder för vandringsfisk

Lax, öring och andra vandringsfiskar i beståndet behöver forsar och strömmar för att föröka sig. Dessutom kräver fiskens livscykel att fiskarna kan vandra mellan lek- och yngelplatserna i älvar och födosöksområdena i sjöar och hav. För att kompensera de skador som utbyggnaden av älvarna har medfört för fiskbestånden och fisket har Finland riktat in sig på att plantera ut fisk, men inte satsat särskilt mycket på att bygga fiskvägar. Vandringsbestånden är alltmer utrotningshotade eftersom de på sikt inte kan behålla sin livskraft utan naturlig förökningscykel. Utskottet understryker att det brådskar med att sätta in åtgärder för att stärka vandringsfiskens naturliga förökning.

Regeringens spetsprojekt Naturpolitik stöder åtgärder för att bygga fiskvägar och fårör med samfinansiering som skapar förutsättningar för samarbete och nya projekt. Jord- och skogsbruksministeriet använder spetsprojektbidragen framför allt till konkreta projekt som finansieras av flera och kan starta snabbt, och som dessutom har stark regional förankring. Samtidigt blir det lättare att införa nya lösningar för att säkerställa att vandringsfisken i utbyggda älvar kan passera och försöka sig.

I budgeten avsätts 7 miljoner euro 2016–2018 för att regenerera bestånden av vandringsfisk. I ett principbeslut av statsrådet antogs 2012 en fiskvägsstrategi med målet att stärka bestånden av utrotningshotad och riskutsatt vandringsfisk. Enligt beslutet ska fokus inte längre sättas på att plantera ut fisk utan i stället på att bevara och återställa fiskens naturliga förökningscykel.

Samfinansierade projekt för att regenerera bestånden av vandringsfisk har startat i tio vattendrag. De finansieras av vattenkraftsbolag, kommuner, landskapsförbund, fiskerierorganisationer, EU-fonder och staten. Fiskeriekonomiska restaurerings-, utvecklings- och försöksprojekt inom fiskeriet stöds med 4,6 miljoner euro under moment 30.40.31 Stödjande av vattenhushållnings- och fiskeriprojekt. Projekten ska främja fiskens vandring och beståndens naturliga förökning och medverka till att bevara mångfalden. Fiskens vandringsmöjligheter i utbyggda älvar ska förbättras och potentiella lekområden främjas, exempelvis genom att fiskvägar byggs, vatten släpps i torrlagda älvfårör och rensade forsar restaureras.

Ett spetsprojekt som ska satsa på att restaurera sjöar och vattendrag och återställa bestånden av vandringsfisk föreslås få 1,7 miljoner euro, varav 850 000 euro finns under miljöministeriets förvaltningsområde. Anslaget (35.10.61) ska användas för projektstöd till åtgärdsprogram inom vattenvården och havsvården. Stöden ska medverka till att minska belastningen på sjöarna och vattendragen, men de ska också användas till restaureringsprojekt som förbättrar naturlig förökning bland vandringsfisk och medverkar till att bevara arterna och den biologiska mångfalden.

Ofta innehåller gamla vattentillstånd inga fiskeriskyldigheter och lagstiftningen är därför i vissa hänseenden ett hinder för att uppnå målet att undanröja vandringshindren, påpekar utskottet. Det gäller att komma ihåg att detta är en förvaltningsövergripande fråga, eftersom vattenlagen hör till justitieministeriets förvaltningsområde, lagen om fiske till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och vattenvård och artskydd till miljöministeriets förvaltningsområde. Utskottet menar att det snabbt bör göras en utredning om vilka ändringar det behövs i lagstiftningen för att regenerera bestånden av vandringsfisk och för att den som orsakar skadorna ska vara tvungna att reparera dem.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen

Planerna för vatten- och havsvård avser att minska eutrofieringen och utsläppen av skadliga ämnen och att förbättra skyddet av grundvatten och den biologiska mångfalden i vattendragen och den marina miljön. Åtgärdsprogrammen sträcker sig fram till 2021 och genomförandet stöds med 3,65 miljoner euro under moment 35.10.22 (Vissa utgifter för miljövård). De riktade investeringarna i den marina undervattensmiljön (programmet VELMU) kan fortsätta i områden som är värdefulla med avseende på den biologiska mångfalden i den marina miljön och ekosystemtjänsterna (1,3 miljoner euro). Med programmet för återvinning av näringsämnen genomförs spetsprojektet för kretsloppsekonomi och ren teknik (2,04 miljoner euro).

Det är bra att åtgärderna inom vattenvård och havsvård kan få bidrag för att bland annat genomföra spetsprojektet ”Kretsloppsekonomi slår igenom och vattendragen istandsätts”. Det behövs fortfarande bidrag till vattenvård, exempelvis för att slutföra restaureringen av sjön Lievesvuoreenjärvi och Bredviken. Den sista etappen (500 000 euro) av projektet omfattar åtgärder för att täcka över och behandla en deponi med fiberslam som innehåller skadliga ämnen från avloppsvatten som släpptes ut från sulfitcellulosafabriken i Liestuore. Fabriken har numera gått i konkurs.

Utskottet understryker att det är nödvändigt att satsa på förebyggande åtgärder för att skydda sjöar, vattendrag och grundvatten, men det är också mycket billigare än att reparera skador i efterskott. Projektet för istandsättning av förorenade markområden (2016—2040) prioriterar brådskande objekt med relevans för miljö och hälsa i hela landet och satsar på systematisk undersökning och riskhantering. Med det treåriga spetsprojektet Försöksprojektet för istandsättning av förorenade markområden (2016—2018) genomförs försöksprojekt som testar ny teknik för olika restaureringsmetoder.

Klimatåtgärder

Klimatlagen har bestämmelse om en klimatpanel och panelen har tillsatts för perioden 2016—2019. Anslaget finns under moment 35.10.22 (Vissa utgifter för miljövård) och är 300 000 euro. Anslaget för klimatprojekt uppgår till 160 000 euro och det ska användas till att utveckla och genomföra den nationella klimatpolitiken och till att förbättra avrapporteringen av klimatpolitiken. Vidare avsätts det 1 miljon euro till att genomföra den klimatpolitiska planen på medellång sikt 2030 (Kaisu). Anslaget får användas till att skynda på klimatarbetet i kommunerna och regionerna.

Anslagen till både klimatpanelen och kommunerna och regionerna är mycket nödvändigt, anser utskottet. Klimatpanelen ska backa upp dialogen mellan vetenskap och politik, komma med rekommendationer för regeringens beslut om klimatpolitiken och stärka det tvärvetenskapliga greppet i klimatvetenskaperna. Det är enligt utskottet mycket viktigt att stärka den tvärvetenskapliga dialogen eftersom de klimatpolitiska frågorna ofta är av den karaktären att de kräver samordning. Den klimatpolitiska planen på medellång sikt gäller ansvarsfördelningssektorn (transport, jordbruk, uppvärmning och avfallshantering) inom den icke handlande sektorn, och kommunerna och landskapen spelar en stor roll för ansvarsfördelningssektorn. När vi ska minska utsläppen av växthusgaser spelar landskapen, kommunerna och den ekonomiska regionerna en viktig roll

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

för att planera och genomföra klimatåtgärder. Kostnadseffektivitet och resultat kan uppnås om exempel på bästa praxis sprids och kopieras. Kostnaderna för klimatåtgärder inom olika sektorer är integrerade i huvudtiteln för respektive förvaltningsområden.

Åtgärdsprogrammet för träbyggande föreslås få 2 miljoner euro mer i anslag. Med anslaget främjas träbyggande som ett led i regeringens spetsprojekt ”Fram för trä och nya skogsprodukter”. Också programmet för industriellt träbyggande genomförs. Den betydande anslagsökningen gör det möjligt att utvidga programmet och förlänga det till 2021. Utskottet understryker att träbyggande spelar en viktig roll som ett led i ansträngningarna för att minska koldioxidavtrycket i överensstämmelse med klimatpolitiken. För att undanröja hindren för att bygga i trä behöver lagstiftningen ytterligare ses över och utbildningen och forskningen inom området utvecklas.

Regeringen avsätter 1,5 miljoner euro för understöd för främjande av sådan infrastruktur i bostadshus som krävs för eldrivna transporter (35.20.52). Stödet får beviljas sammanslutningar som äger bostadshus och det får gå till de ändringar i fastigheternas elsystem som behövs för laddningsstationer för elbilar. Det är mycket viktigt att det finns incitament för att göra de ändringar som behövs för att vi ska få fler elbilar i Finland. Också de mest konservativa prognoserna säger att övergången till elbilar kan ske betydligt snabbare än man tidigare antagit. Följaktligen finns det all anledning att med alla tillgängliga medel uppmuntra privata fastigheter och det allmänna att bygga den infrastruktur som behövs för laddning.

Cirkulär ekonomi

Under moment 35.10.22 (Vissa utgifter för miljövård) finns anslag för projekt som stöder cirkulär ekonomi. I budgetpropositionerna för 2016 och 2017 fanns det totalt 1 miljon euro för reglering och projekt som satsar på återvinning och cirkulär ekonomi. Arbetet fortsätter regeringsperioden ut, även om anslagen till spetsprojekten inte innefattar nya medel för 2018.

Utskottet understryker att det är viktigt att arbetet fortsätter, eftersom potentialen inom cirkulär ekonomi behöver konkretiseras. I exempelvis modellen för FISS-industriella symbioser genererar företagen mervärde för varandra och skapar ny affärsverksamhet när de utnyttjar varandras sidoströmmar, teknik, kompetens och tjänster. Motiva utbildar, ger experthjälp, samlar in resultat och stöder regionala organisationer. Utskottet framhåller att koldioxidneutral cirkulär ekonomi snarare handlar om ett systemskifte än om ett projekt som behöver anslag. Sitra har varit samordnare för projektet Kierrolla kärkeen, Finlands färdplan för cirkulär ekonomi 2016—2025, som är världens första nationella färdplan för cirkulär ekonomi. Färdplanen innehåller de första stora strategierna, sex nyckelprojekt och tio pilotprojekt som alla initierar en omställning till cirkulär ekonomi.

Boende

Bostadsbyggandet ligger på rekordhög nivå. Enligt vissa förhandsuppgifter startade arbetet med 37 000 bostäder 2016, och nivån förväntas fortsatt bli hög. Också den statligt subventionerade bostadsproduktionen har legat på en god nivå. År 2016 startade byggandet av cirka 8 000 subventionerade bostäder, varav 7 000 med räntestöd. Budgetförslaget möjliggör att cirka 9 000 subventionerade bostäder byggs 2018, då fullmakten oförändrat ligger på 1 410 miljoner euro.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Utskottet påpekar att bostadsmarknaden fortfarande genomgår en kraftig polarisering. Även om bostadsproduktionen ligger på hög nivå, råder det fortfarande underutbud på bostäder i huvudstadsregionen samtidigt som tomma bostäder är ett problem i avfolkningsbygder. Det är fortfarande ett stort problem att utbud och efterfrågan på bostäder är i obalans i många regioner. Särskilt i huvudstadsregionen avviker utvecklingen av priset och hyror från resten av landet. Polariseringsen kräver att det tas fram bostadspolitiska metoder som kan användas för varierande ändamål. Exempelvis fullmakterna för att bevilja begränsnings- och rivningsackord är viktiga för att avfolkningsbygder ska ha kontroll över problemen.

En studie som riksdagens revisionsutskott har beställt (Asuntopoliitikan kehittämiskohteita; tutkimus: Janne Antikainen, Seppo Laakso, Henrik Lönnqvist, Sinikukka Pyykkönen, Ilppo Soininvaara. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2017 vp) innehåller en uppdaterad och ingående översikt över läget på bostadsmarknaden och synpunkter på bostadspolitiska verktyg i ett nationalekonomiskt perspektiv. Utskottet understryker att bostadspolitiken är en viktig del av samhällspolitiken. Den är också nära kopplad till den ekonomiska politiken och till socialpolitiken. Samtidigt har målen och prioriteringarna i bostadspolitiken förändrats i takt med att omgivningen har förändrats. Spelrummet i bostadspolitiken har förändrats mycket i och med att den internationella kapitalmarknaden har liberaliserats och räntorna på lån sjunkit. På senare år har fokus i den bostadspolitiska debatten kommit att ligga på kopplingarna mellan de regionala omstruktureringarna i ekonomin och bostadsmarknaden, eftersom den regionala obalansen mellan utbud och efterfrågan på bostäder är ett betydande problem.

Det är enligt utskottet bra att utvecklingsbehoven i bostadspolitiken analyseras i större studier. Vid behandlingen av det bostadspolitiska åtgärdsprogrammet i februari 2012 förutsatte miljöutskottet att det görs en heltäckande utredning av bostadspolitiken och att den görs av någon som är oberoende av aktörerna inom området. I oktober 2013 tillsatte miljöministeriet ett projekt för att utreda hur effektiva och verkningsfulla de nuvarande stödsystemen inom boendesektorn (beskattning och bidrag för utbud och efterfrågan) är och att lägga fram förslag till förbättringar. En studie om stöd- och skattesystemen, Asumisen tuki- ja verojärjestelmien vaikuttavuusselvitys (Ympäristöministeriön raportteja 4/2015), blev klar i februari 2015.

Studien, som gjorts på uppdrag av revisionsutskottet, är en bra fortsättning på analysen av de viktigaste frågorna inom bostadspolitiken, anser miljöutskottet. Utskottet kommer att behandla studien och ta ställning till frågorna där.

Det är viktigt att boende till rimligt pris främjas med till buds stående medel vad beträffar både hyresboende och ägarboende. Överlag är ett tillräckligt stort bostadsutbud en viktig utgångspunkt för att målet att bygga prisrimliga bostäder ska uppfyllas. Det behövs fler bostäder i tillväxtcentra och då spelar planläggningen och tomtutbudet en framträdande roll. Avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) har fungerat bra och det är viktigt att målen för planläggning och tomtutbud kan uppfyllas fullt ut. Omfattande bostadsproduktion kan inte med en gång ersätta den uppdämda efterfrågan som uppkommit under åren av lägre bostadsproduktion, utan produktionen bör ligga på hög nivå flera år framåt.

Utskottet understryker att trafikinvesteringar är nödvändiga i de växande städerna och stadsregionerna. Rätt fördelade investeringar i trafik och transport kan skapa fler byggmöjligheter och på

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

så sätt backa upp tillväxten inom bostadsproduktionen. Inte minst investeringar i spårtrafik är väsentliga i sammanhanget. Överlag behövs det tydlig integrering av planeringen av markanvändning och trafik och förståelse av samspelet mellan dem för att tomtutbudet ska vara tillräckligt stort och samhällsstrukturen kunna utformas positivt. Tidsbegränsade MBT-avtal har gett goda resultat också i det hänseendet. Enligt budgetpropositionen får det för MBT-områden i Helsingforsregionen beviljas tidsbegränsade startbidrag till ett belopp av högst 20 miljoner euro för att bygga hyresbostäder för andra än grupper med särskilda behov, 10 000 euro per bostad. Fullmakten för kommunalteknik är högst 15 miljoner euro. De tidigare positiva erfarenheterna bör i förekommande fall utsträckas till alla tillväxtcentra.

MBT-avtalen är ett gott exempel på hur stat och kommuner kan intensifiera sitt samarbete. Utskottet understryker dessutom att en förutsättning för framgångsrik bostadspolitik är att stat och kommuner kan samarbeta på ännu längre sikt, det vill säga längre än en regeringsperiod. Vidare behövs det nya metoder för ett av de primära målen för bostadspolitiken, det vill säga för att förebygga segregering av bostadsområden. Utskottet framhåller att en diversifierad struktur inom bostadssektorn och förvaltningen är ett effektivt medel för att motverka segregering inklusive alla de svåra problem som följer i kölvattnet.

En ny räntestödsmodell på tio år infördes 2016 för hyreshus vid sidan av den nuvarande modellen med räntestödslån på 40 år. Produktionsstödssystemet kom till under en tid när den ekonomiska omvärlden såg helt annorlunda ut, och systemet är inte längre lika effektivt eller verkningsfullt. Det innebär att borgensförbindelserna till staten ökar hela tiden samtidigt som företagen har problem med att amorteringarna är koncentrerade till slutet av låneperioden. Syftet med den nya räntestödsmodellen är att öka finansieringsalternativen för statligt subventionerad produktion av hyresbostäder och att öka utbudet av bostäder med en skälig hyra i tillväxtcentra. När riksdagen godkände den nya lagen framhöll utskottet att det är av högsta vikt att noggrant bevaka hur den nya räntestödsmodellen fungerar. Detta för att det handlar dels om hur modellen fungerar i sig, dels om vilka indirekta konsekvenser den kan ha på modellen med räntestödslån i 40 år. Miljöutskottet förutsatte att miljöministeriet före utgången av 2018 lämnar utskottet en utredning om hur räntestödsmodellen fungerar (MiUB 9/2016 rd om kortfristig räntestöd).

Utskottets förslag att vidareutveckla modellen med räntestödslån på 40 år behandlas för närvarande av miljöministeriet och regeringen kommer enligt planerna att lämna en proposition 2018. Vidare anser utskottet att det på sikt kan vara nödvändigt att också revidera det statliga lånesystemet i grunden (MiUB 12/2016 rd).

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) har hand om de viktigaste myndighetsuppdragen vid subventionerat boende och sköter registrering och tillsyn i anknytning till boende. På senare år har centralen fått nya uppgifter, nämligen att övervaka hyrorna i ARA-bostäder, utöva tillsyn över bostadsrätter, registrera och övervaka energicertifikat, ha hand om riskhantering visavi subventionerat bostadsbestånd, bevilja äldre och personer med funktionshinder reparationsstöd och det nya stödet för att främja sådan infrastruktur i bostadshus som krävs för eldrivna transporter. En kommande proposition om ändring av lagen om bostadsrättsbostäder innehåller nya uppgifter för ARA. Utskottet understryker att ARA spelar en viktig roll för att verkställa lagstiftningen om boende och anser att det gett betydande centraliseringsvinster när uppgifterna har förlagts till samma myndighet. Under moment 35.20.01 avsätts 4,74 miljoner

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

euro för ARA:s omkostnader. Det är viktigt att se till att ARA har tryggade resurser på sikt, påpekar utskottet.

Fullmakten för investeringsstöd till att bygga och reparera bostäder för grupper med särskilda behov föreslås vara 105 miljoner euro. Stöden går primärt till åtgärder för att främja bostadsproduktionen för de svagaste grupperna i samhället. Utskottet menar att anslaget är ytterst viktigt och nödvändigt. Fullmakten för grupper med särskilda behov kan också användas till att stödja byggande av studiebostäder (bostadsprojekt för unga och studerande, lägsta stödkategorin). Utskottet anser att studiebostäderna bör vara tillräckligt många för att det ska kunna garanteras att studerande har tillgång till bostäder till rimligt pris. Studiebostäder är billigare än bostäder på den fria marknaden, vilket betyder att behovet av bostadsbidrag är mindre. Rent allmänt är det viktigt att försöka se till att inte också de studerande konkurrerar om de små bostäderna på den fria marknaden. Då kunde en jämnare efterfrågan medverka till att dämpa prisstegringarna.

Fullmakten för reparationsunderstöd (35.20.55) uppgår till 15,5 miljoner euro. Dessutom kompletteras stöden med 20 miljoner euro ur bostadsfonden. Därmed är det totala anslaget 35,5 miljoner euro. Reparationsunderstöden går huvudsakligen till installation av hissar i efterhand och till reparation av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning. Utskottet framhåller att stödet spelar en stor roll också vad beträffar kostnadseffektiviteten; befolkningen åldras, men tack vare stödet kan de äldre bo kvar hemma längre.

För att förebygga ekonomiska problem bland hyresgäster startas ett försöksprojekt för att stödja kommunal rådgivning om ekonomi och bostadsfrågor. Anslaget på 1 miljon euro under moment 35.20.30 är nödvändigt, anser utskottet och välkomnar projektet, som avser att minska hyresskulder och vräkningar bland personer som bor i hyresbostad och har problem med att hantera sin ekonomi och att hjälpa dem att få bättre grepp om sitt liv. Projektet tar också sikte på att förebygga hemlöshet.

Hemlöshet är ett problem i synnerhet i Helsingforsregionen. I fjol fanns drygt hälften av de bostadslösa i Finland (6 664 ensamstående och 325 familjer) i Helsingfors och fyra av fem i de tio största städerna. Trots den ekonomiska krisen minskade de långvarigt bostadslösa med nästan hälften mellan 2008 och 2016, då de var 2 047. Det behövs dock långsiktigt arbete för att avskaffa hemlösheten, så det krävs fortfarande en hel del satsningar. När landskapsreformen införs, måste kommuner och landskap samarbeta för att förebygga och avskaffa bostadslöshet, påpekar utskottet vidare.

Mögel- och fuktproblem

Det dåliga inomhusklimatet har redan länge ansetts vara ett av de största problemen i miljö- och hälsohänseende. Fukt- och hälsoskador i byggnader betraktas som en av de främsta orsakerna till dålig luft inomhus. I alla typer av hus förekommer fukt- och mögelskador med hälsopåverkan, oavsett användningsändamål och ägarstruktur. Kvantitativt mätt är fukt- och mögelskador vanligast i privatägda hus. Relativt sett flest skador finns emellertid i byggnader ägda av kommuner eftersom drygt hälften av skolorna och daghemmen har problem med inomhusluften.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Styrningen och tillsynen inom byggsektorn hör till miljöministeriets förvaltningsområde, medan styrningen och tillsynen inom hälsoskydd hör till social- och hälsovårdsministeriet. Problemen med inomhusluften är ett omfattande tvärvetenskapligt och förvaltningsövergripande komplex, vilket sannolikt är orsaken till att läget inte har förbättrats särskilt mycket.

Miljöministeriet samordnade 2010—2015 ett handlingsprogram för åtgärder mot fukt och mögel, som på flera olika sätt försökte åtgärda fukt- och mögelproblem. Syftet var att starta sanering av byggnadsbeståndet, minska hälsopåverkan till följd av fukt- och mögelskador, minska de ekonomiska förlusterna och förebygga nya skador. Programmet tog fram bra material och införde nya bra tillvägagångssätt inom byggande, exempelvis bättre väderskydd under byggtiden.

Riksdagens revisionsutskott beställde en rapport om fukt- och mögelproblem, och utifrån betänkandet om rapporten (ReUB 1/2013 rd — RSk 5/2013 rd) antog riksdagen 14 uttalanden om åtgärder för att få bukt med problemen. I exempelvis uttalande 10 förutsätter riksdagen att regeringen utarbetar en långsiktig plan för sanering av daghem, skolor och social- och hälsovårdsbyggnader och för åtgärdande av sanitära olägenheter i dem. Ett större statligt stöd än nu bör ges ut för att genomföra planen. I uttalande 11 förutsätter riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att människor som fått symtom eller insjuknat på grund av dåligt inomhusklimat ska få bättre undersökningar, vård och myndighetsstöd så som det föreslås i betänkandet. Alla som lider av ohälsa måste få komma på nödvändiga undersökningar och bli hjälpta, oavsett om de jobbar eller inte och var i Finland de än bor. Även i de fall där det råder osäkerhet om den medicinska orsaken till besvären eller sjukdomen gäller det att på alla tänkbara sätt försäkra sig om att patienten får så god vård som möjligt. Årligen i samband med regeringens årsberättelse kontrollerar revisionsutskottet hur uttalandena har utfallit.

I juni i år ordnades ett parlamentariskt panelsamtal där temat var offentligt byggande och ren inomhusluft. Målet är att starta ett åtgärdsprogram kring temat ”ett decennium av friska lokaler”. Utskottet menar att programmet bör förberedas snabbt och understryker att det måste få tillräckligt stora anslag för att generera resultat.

Samtidigt framhåller utskottet att sådana behov inte lyfts fram särskilt mycket i budgetpropositionen. Enligt en skrivning under miljöministeriets förvaltningsområde genomför man ”de åtgärder för att avlägsna fukt- och mögelproblem i byggnader som förutsätts i riksdagens skrivelse RSk 5/2013 rd ”Fukt- och mögelproblem i byggnader”. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde sägs det (33.70.21) att hälsoövervakningen kommer att koncentreras på att utveckla undersökningarna av fukt- och mögelskador.

Utskottet anser att Finland bör få en enhet för klinisk forskningsverksamhet, som kan göra nödvändiga diagnostiska test och funktionella mätningar på människor med inomhusluftbesvär, diagnostisera sjukdomar och planera behandling och rehabilitering i en multidisciplinär grupp. Målet är att öka kunskapen om immunologiska och toxiska mekanismer som gör att man blir sjuk i sjuka hus med dålig inomhusluft. Med ett initialt engångsbelopp på 500 000 euro kunde det inrättas en klinisk enhet vid Åbo universitet för att fullfölja det logiska målet att förbättra undersökningen och behandlingen av personer som blivit sjuka av inomhusluft.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.10.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
vice ordförande Silvia Modig vänst
medlem Petri Honkonen cent
medlem Olli Immonen saf
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Sari Multala saml
medlem Riitta Myller sd
medlem Martti Mölsä blåa
medlem Veera Ruoho saml
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Avvikande mening 1

Motivering

I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen inga nya verkningfulla åtgärder för att få fart på bostads- och samhällspolitiken. Vi har dock ett enormt behov av en ambitiös och klimatsmart bostads- och stadspolitik. SDP:s bostads- och stadspolitik stöder dels klimatpolitiken, dels åtgärder för bostäder till rimligt pris. Alla har rätt att få bo till ett rimligt pris, och för det räcker det inte bara med marknadskrafterna. Vi behöver också en rättvis politik som garanterar högkvalitativt boende i hela landet. I tillväxtcentra är det allra viktigaste att få fart på bostadsproduktionen för att man dels ska kunna bygga bostäder till ett rimligt pris, dels ska kunna satsa på mer kompakt och klimatsmart fysisk miljö.

En allt större del av människorna bor i städer. Vi ska inte inskränka expanderings- och utbyggnadsplaneringen av städerna, utan i stället skapa hållbara förutsättningar för expansion. Produktiviteten ökar i städerna och i sista hand har landsbygd och stad nytta, det vill säga de drar båda nytta av den ekonomiska tillväxten. Stadsregionernas roll som motor för ekonomi och produktivitetstillväxt måste ges större erkännande och stadspolitiken måste stärkas. Att det är dyrt att bo på tillväxtorter beror framför allt på att det finns för få bostäder. De viktigaste verktygen för att ändra detta är att öka planläggningen och därmed också byggandet. Flaskhalsarna för boende och transporter måste undanröjas och vi måste kunna garantera tillräckligt stor bostadsproduktion, särskilt i tillväxtcentrum. Vi behöver långsiktiga mål som sträcker sig över flera valperioder och vi måste vara aktiva inom många sektorer. Byggandet ökar när tillräckligt med tomtmark planläggs. Staten kan påverka hur många bostäder som planläggs, inte minst via MBT-avtalen.

I SDP:s vision flätas bostads- och transportpolitiken tätare samman, särskilt med MBT-avtalen som verktyg. Den strategiska planeringen av markanvändningen stärks i stadsregionerna och därmed kan bygg- och infrastrukturprojekt planeras i ett större perspektiv och utan alltför stor hänsyn till kommungränserna. Staten förbinder sig långsiktigt att finansiera trafikprojekt som påskyndar bostadsbyggande. Spårvägsprojekt ges särskild uppmärksamhet. I gengäld förbinder sig kommunerna att planlägga fler bostäder. När staten kräver ökat tomtutbud, måste kommunerna i sin tur kräva att byggherrarna står till tjänst med fler bostäder till rimligt pris.

Kommunerna måste bedriva långsiktig mark- och planläggningspolitik och se till att de har tillräckligt med egna tomter som lämpar sig för produktion av bostäder till rimligt pris i minst fem år framåt. MBT-avtalen måste bli mer förpliktande och de behöver utsträckas till nya stadsregioner. I SDP:s vision expanderar pendlingsområdena när ambitiösa planer för spårvägstrafiken genomförs och arbetspendling blir en verklig möjlighet, i synnerhet i tillväxttriangeln Helsingfors–Åbo–Tammerfors. Samtidigt sprids kraven på bostadspolitiken ut över ett större område i södra Finland. Samtidigt måste politiken vara lyhörd för människors nöd i områden där priserna och värdet på bostäderna sjunker och rentav kraschar och de därför inte kan flytta in till städerna eller tätorterna för att få jobb eller bo närmare servicen.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Räntestödet måste vidareutvecklas

Stödinsatserna till boende måste riktas in på utbud och efterfrågan på ett vettigt sätt. Med stöd till utbudet kan vi få självkostnadsbaserade hyrorna som ligger på en rimlig nivå. Då kan människor med små inkomster klara sig utan bostadsbidrag. Exempelvis Helsingfors stad har kunnat ha mycket låga hyror i sina egna bostadsbolag, i snitt 11,24 euro/kvm/mån, och vederlaget i bostadsrätter har varit under 10,00 euro/kvm/mån. De som arbetar på marknadsvillkor har inget intresse av att sänka hyrorna utan vill i stället höja dem. Ofta är det staten som får stå för notan och drabbas av större utgifter för bostadsbidrag.

Den 1 augusti 2016 trädde en lag om kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus i kraft och den kommer att ge bostadsfonden större utgifter. Vi i SDP godtar inte stöd till bostadsproduktion som i verkligheten inte genererar hyresbostäder till rimligt pris utan i stället bäddar för spekulation med hyresbostäder. Stödet till statlig bostadsproduktion bör gå till allmännyttiga aktörer som långsiktigt bygger bostäder till rimligt pris.

Samtidigt måste förutsättningarna för långsiktig produktion av ARA-bostäder till rimligt pris förbättras. Målet för ARA-produktionen måste vara att 40 procent av bostadsproduktionen är förlagd till tillväxtorter. Kommunerna måste få ett kommunaltekniskt infrastrukturstöd för planläggning av ARA-tomter som ekonomiskt incitament.

Regeringen måste snabbt lämna en proposition till riksdagen om nya villkor för räntestödslån på 40 år. Reformerna måste ge effekt. Självriskräntorna måste ligga på en konkurrenskraftig nivå, som innehåller ett riktigt stödelement i relation till marknadsräntorna. Dessutom måste räntestödtiden förlängas och omfatta hela lånetiden (40 år) och amorteringarna koncentreras mer till början av lånetiden. Regeringen bör genast tillsätta en arbetsgrupp för att undersöka hur det ska gå att få byggherrarna att bli intresserade av att producera bostäder som hyrs ut för lång tid eller permanent. En omedelbar åtgärd är att också sänka självrisikandelen av räntan på räntestödslån till 1 procent så att den blir konkurrenskraftig i relation till marknadsräntorna.

Startbidrag i områden med MBT-intentionsavtal

I regeringsprogrammet står det att regeringen tillsammans med de största stadsregionerna ska ingå ett intentionsavtal som samordnar boende, markanvändning och transport samt påskyndar bostadsproduktion och tillväxt. Det är viktigt att införa startbidrag för statligt subventionerad hyresbostadsproduktion i alla områden med gällande intentionsavtal om markanvändning, boende och trafik (MBT). Startbidragen är ett direkt incitament för kommunerna och hyreshusbolagen i kommunerna att sätta fart på bostadsproduktionen. Samtidigt sjunker hyrorna inom den statligt subventionerade hyresbostadsproduktionen.

Bidragsanslaget bör höjas till 25 miljoner euro och bidragsbeloppet bör fördelas på så sätt att det största startbidraget, 10 000 euro per bostad, beviljas i Helsingforsregionen. Startbidraget i andra MBT-stadsregioner ska vara 5 000 euro per bostad. Vi föreslår alltså att 25 miljoner euro per år reserveras för startbidrag, varav 20 miljoner euro för Helsingforsregionen och 5 miljoner euro för andra MBT-stadsregioner. Startbidragen är effektiva och ger bra resultat. De gör det möjligt att sänka hyresnivån i de nya hyreshusen med upp till 1,5 euro per kvadratmeter och månad.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Ombyggnad och sanering

Ett stort antal fastigheter från 1960- och 1970-talen börjar vara i behov av renovering. Vi måste satsa mycket mer på ombyggnation än de 35,5 miljoner euro som regeringen föreslår (inklusive anslaget under moment 35.20.55). Vi i SDP föreslår att stöden för reparation av bostäder och energistöden höjs med 30 miljoner euro inom ramen för statens bostadsfond. Stöden ska dirigeras till låg- och medelinkomsttagare och i synnerhet till reparation av fukt- och mögelskador. Under förra valperioden uppgick satsningarna på konjunkturbetingade ombyggnader till 155 miljoner euro. Medlen kom från bostadsfonden och påverkade därför statsbudgeten endast i liten utsträckning.

Samtidigt måste utrustningsstandarden och andra egenskaper förbättras så att de svarar mot nutida och framtida krav. Därmed avses bland annat energiprestanda, vattenbesparande åtgärder, tillgänglighetsanpassning (t.ex. hiss installerad i efterhand) och inglasning av balkonger. Bland annat ökar kraven på tillgänglighet till följd av behoven bland den äldre befolkningen. I samband med ombyggnad måste man kunna förbättra bostädernas energiprestanda och den vägen minska energiförbrukningen och koldioxidutsläppen i landet. Omställning av energisystemen i småhus måste stödjas som ett led i arbetet för att nå energi- och klimatmålen.

Rivningsackord

Vår bostadsmarknad är polariserad och består av områden som lider av bostadsbrist och områden som lider av invånarbrist. Hyreshusbolagen bör få incitament för att anpassa bostadsbeståndet genom att begränsningsackorden och rivningsackorden höjs med minst 10 procentenheter vardera. Samtidigt bör det bli lättare för hyreshusbolagen att få fullständig eller partiell efterskänkning av gamla lån för nybyggnad eller ombyggnad. Statskontoret bör få mer omfattande befogenhet att ändra lånevillkoren. Praxis för att bevilja stöd för sanering av ekonomin och olika finansiella arrangemang bör underlättas avsevärt. Höjda ackord blir ett incitament för hyreshusbolagen att ta krafttag för att i tid ta hand om sina fastigheter. Då minskar också statens risker framför allt för borgensexponeringar beträffande lån i hyreshusbolag i avfolkningsbygder. Höjda ackord leder till att kostnaderna sammantaget stiger med uppskattningsvis 1 miljon euro om året jämfört med budgetpropositionen; tillägg till motiveringen till moment 35.20.60 Överföring till statens bostadsfond.

Bostadsbidrag och hyror

Försämringarna i bostadsbidragen är en ohållbar lösning för att stoppa upp de stigande hyrorna eftersom hyrorna stiger oberoende av bostadsbidragen. Exempelvis har indexet som reglerar maximihyran för allmänt bostadsbidrag varit fryst i flera år, och hyrorna har stigit trots det. Sänkta bostadsbidrag påverkar inte grundproblemet, nämligen att det finns för få hyresbostäder. I stället slår åtgärden hårdast mot de som har de allra minsta inkomsterna. Därför bör bostadsbidraget ses över i första hand utifrån socialpolitiska aspekter och med hänsyn till vilka konsekvenser bidraget har för incitamenten för att arbeta.

När studerande integreras i den grupp som får allmänt bostadsbidrag får i synnerhet ensamboende studerande det lättare. Bostadsbidraget behöver dessutom ändras på vissa punkter, särskilt vad

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

beträffar begreppet hushåll. Det är mycket viktigt att studerande som delar bostad kan få bostadsbidrag och att de studerande behandlas rättvist. När studerande börjar få allmänt bostadsbidrag är risken dock att utgifterna stiger om en allt större del av bidraget går till de skenande hyrorna. Därför måste det byggas tillräckligt många studiebstäder samtidigt som investeringsstöden måste ligga på tillräckligt hög nivå.

Programmet för att utveckla bostadsområden

Programmet för att utveckla bostadsområden, det så kallade förortsprogrammet, bör få en fortsättning. Hela 1,5 miljoner finländare bor i förorter. Deras boendeförhållanden bör fortsatt utvecklas via programmet. Förra regeringsperioden hade programmet som mål att motverka segregation i bostadsområden, främja serviceutbud och näringsverksamhet i bostadsområden, stärka invånarnas delaktighet, hälsa och välbefinnande, förbättra kommunikationen mellan olika grupper av invånare och skapa trivsamma, trygga och intressanta boendemiljöer.

Inkomstgränserna för ARA-bostäder

De inkomstgränser som infördes för ARA-bostäder från och med 2017 var en onödig och skadlig åtgärd, som dessutom inte nämnvärt ökar utbudet på hyresbostäder till ett rimligt pris. Redan tidigare var valet av hyresgäster ordnat på så sätt att bostäderna företrädesvis gick till låg- och medelinkomsttagare. Inkomstgränserna ökar byråkratin, underblåser segregation och skapar fler marginaleffekter. Vi måste bli av med inkomstgränserna och återgå till den tidigare modellen för val av hyresgäster.

Bostadslösheten måste avskaffas och större satsningar göras på boenderådgivning

Finland har lyckats bra med att ta hand om bostadslösheten, men målet bör vara att avskaffa den helt och hållet i vårt land. Alla har rätt att ha bostad. Vi måste fortsätta arbeta oförtrutet för att minska bostadslösheten. Bostadslöshet kan bäst motverkas genom proaktivt socialt arbete, boenderådgivning och tillräckligt stor produktion av hyresbostäder till rimligt pris.

Ytterligare 1 miljon euro måste satsas på boenderådgivning. Via boenderådgivning minskas utgifterna för problem i hyresboendet samtidigt som trivseln förbättras. Rådgivningen har varit effektiv. Den har breddats och blivit en uppgift för socialväsendet. Ambitionen har varit att den också ska bidra till att förebygga utanförskap. Tack vare rådgivningen kan utgifterna för problem minska, onödiga vräkningar bli färre, trivseln förbättras, konflikter bland de boende lösas, det kulturella umgänget främjas och utanförskap motverkas.

Utgifter för förvärv av naturskyddsområden och finansiering av handlingsplanen METSO

Vår skogsnatur fortsätter att utarmas. Finland har åtagit sig att senast 2020 stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden, minska påfrestningen på mångfalden och använda naturresurserna hållbart. Skyddsåtgärderna via handlingsplanen för mångfald i skogarna i södra Finland (METSO) har varit ett effektivt och populärt sätt att skydda privatägda skogar.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

För närvarande är våra finländska skogar föremål för stort politiskt och ekonomiskt intresse. Reglerna för beräkning av klimatpolitiken håller på att utformas och detta skapar en del osäkerhet inom skogssektorn. Regeringens massiva projekt inom bioekonomi och i synnerhet den stora roll som biodrivmedel inom transportområdet ges i ett läge när resten av världen går mot elbilar har väckt frågor om hur det ska för skogarna och skogsnaturen i Finland i framtiden. Det vi just nu behöver mer än på länge är en vettig skogspolitik och vettiga skyddsåtgärder. Det enda som är säkert i det här läget är att vi kommer att behöva långt fler metoder för att mota klimatförändringen i grind och att Finlands skogar kommer att spela en viktig roll för målpuffyllelsen.

Det behövs fortfarande mer pengar trots att regeringen och riksdagen har höjt anslagen till METSO för att kompensera de enorma nedskärningar som regeringen Sipilä gjorde 2015. Vi får inte tumma på skyddsålet och anslagen måste höjas snabbt till samma nivå som förra valperioden. Vi undertecknade är mycket oroad över fortsättningen på programmet på grund av den enorma nedskärningen av anslagen under momentet. Anslaget till förvärv av och ersättningar för naturskyddsområden måste höjas med 10 000 000 euro.

Skyddet av vandringsfisk

Regeringen måste ges erkännande för sin aktiva politik för att säkerställa vägar för vandringsfisk och stärka bestånden på många platser i landet, i linje med fiskestrategin. Anslagen till spetsprojektet är emellertid för små om man vill restaurera alla platser som finns angivna i fiskestrategin. Dessutom är det dags för kraftbolagen att ta större ansvar för att stärka bestånden av utrotningshotad vandringsfisk. Fiskeriskyldigheter saknas i vattentillstånden för åtminstone ungefär 50 kraftbolag och verkställigheten av de nuvarande skyldigheterna haltar. Vi behöver en revidering av vattenlagen för att kraftbolagen ska bli skyldiga att ta större ansvar för skyddet av fiskbestånden.

Stöd till miljöorganisationer

Det arbete som de rikstäckande miljöorganisationerna utför är viktigt för miljöskyddet, stödet till det civila samhället och miljöutbildningen. Miljöorganisationerna utför ett mycket viktigt arbete för naturvården och miljön. Samtidigt är de viktiga expertorganisationer och deras expertis anlitas i många sammanhang. Arbetet är också internationellt. Att utnyttja frivilliga arbetsinsatser är ett utmärkt sätt att öka finländarnas miljömedvetenhet och göra konkreta insatser för miljöskyddet. Belastningen på myndigheterna minskar när exempelvis organisationer inom bostads- och byggnadsbranschen bedriver informations- och upplysningsverksamhet. Vidare är det ett viktigt samhällsligt mål att säkerställa och utveckla miljöorganisationernas verksamhetsmöjligheter. Vi föreslår att anslaget till miljöorganisationer höjs med 200 000 euro.

Särskilt anslag till Forststyrelsens naturtjänster för sysselsättning av unga

Forststyrelsen har utfört ett betydelsefullt arbete för att sysselsätta unga med hjälp av särskilda anslag och lönesubvention. Åren 2010—2015 sysselsatte Forststyrelsen ungefär 550 unga på landsbygdsorter där det funnits jämförelsevis få andra sysselsättningsmöjligheter. Det har upplevts som mycket nyttigt att sysselsätta unga, och samtidigt har arbetslösa ungdomar getts möjlighet att skaffa värdefull arbetslivserfarenhet, särskilt i glesbygden. Ungdomsarbetslösheten håll-

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

ler lyckligtvis på att minska. Trots det förväntas i snitt 40 000 unga under 25 år vara arbetslösa i år. För nästa år är siffran 36 000. Det är viktigt att anslaget får stå kvar i budgetförslaget, eftersom verksamheten har stor samhällelig betydelse, framför allt nu när det fortsatt är lågkonjunktur och arbetslösheten ökar. Vi föreslår att anslaget till Forststyrelsens naturtjänster ökas med 1 miljoner euro för sysselsättning av unga.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.10.2017

Riitta Myller sd
Katja Taimela sd

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Avvikande mening 2

Motivering

Miljöutskottet lyfter fram viktiga frågor i utlåtandet om budgetpropositionen för 2018 (RP 106(2017)). Utöver det bör finansutskottet också ta hänsyn till följande detaljer.

Anslagen till handlingsplanen METSO. Handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO) har varit en framgång i många hänseenden, precis som bland annat Finlands naturskyddsförbund framhåller i sitt expertutlåtande. Handlingsplanen bygger på frivilliga insatser och har förbättrat acceptansen för naturvården samtidigt som aktörerna inom skogs- och miljöområdet har intensifierat sitt samarbete. Metoderna inom ramen för METSO är effektiva i relation till kostnaderna. Därför är det mycket kortsiktigt att skära ner anslagen till handlingsprogrammet. Nu hotar målen gå om intet på grund av otillräckliga anslag. Finland har åtagit sig att följa FN:s konvention om biodiversitet, som säger att minst 17 procent av våra skogar måste skyddas. Vi är fortfarande långt från målet och i södra Finland är bara omkring 2 procent av skogarna skyddade. Därför är det viktigt att säkerställa anslagen till METSO. Också nu när anslagen har höjts med 8 miljoner euro efter alla nedskärningar behövs det 2 miljoner till för att vi ska nå målen. *Jag föreslår därför att anslaget under 35.19.63 Anskaffning av naturskyddsområden och utgifter för ersättningar höjs med 2 000 000 euro.*

Forststyrelsens verksamhetsprinciper och inkomstföringsskyldighet. Forststyrelsen har arbetat inom sin nya organisation i drygt ett år. Under den tiden har det tyvärr inte synts några förändringar i vare sig verksamhetsprinciper eller skogsvårdsmetoder. Detta trots att den nya lagen föreskriver att Forststyrelsen och skogsbruksbolaget har det samhälleliga uppdraget att skydda och öka den biologiska mångfalden. I höst har vi sett en del dåliga exempel i Keuru där gammelskog som skulle skyddas höggs ner, till följd av att den var felskyldad. Och i Kajanalund har det planerats avverkningar på rekreationsöar som ingår i Natura. Forststyrelsen intäktsför uppskattningsvis 94,9 miljoner euro för 2018 i statsbudgeten. Är priset för den här stora intäktsföringen att den biologiska mångfalden försämras i statsägda skogar, alltså allas vår nationalförmögenhet. *Jag föreslår att moment 13.05.01 Intäktsföring av de statliga affärsverkens vinst ses över.*

ARA:s omkostnader. På senare år har Finansierings- och utvecklingscentralen för boende påfört ett flertal nya resurskrävande uppgifter, exempelvis att övervaka hyrorna i ARA-bostäder, utöva kontroll över bostadsrätter, övervaka energicertifikat och ha hand om vissa frågor kring reparationsstöd till äldre. Men samtidigt har omkostnadsanslagen inte ökat. I sitt sakkunnigyttrande säger ARA att centralen utan extra anslag de närmaste åren måste minska personalen med 6–8 medarbetare samtidigt som den har fått nya uppgifter som tar flera årsverken i anspråk. *Omkostnadsanslaget till ARA måste ses över. Anslaget måste höjas i takt med att uppgifterna ökar.*

Anslaget till fiskestrategin. Under regeringen Katainen upprättades en fiskevägsstrategi, men genomförandet har gått långsamt eftersom vattenkraftsbolagen varit avogt inställda och de offentliga anslagen varit alltför små, säger WWF i sitt sakkunnigyttrande. Läget är orättvist. Vattenkraftverken har utnyttjat våra gemensamma resurser för att generera egen vinst och slutresultatet är att bestånd av vandringsfisk dött ut eller utsatts för stor risk. Det enda rätta hade varit att redan

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

från början kräva fiskvägar i samband med kraftverksbyggen, men senast nu måste frågan lösas. Det måste vara vattenkraftsbolagen som har ansvaret för att bygga fiskvägar, men staten ska ange prioriteringsordningen utifrån strategin för fiskvägar. Bolagen kan ges statligt stöd för att bygga fiskvägarna. För kraftverkens lönsamhet spelar den vattenvolym som behövs för fiskvägar en underordnad roll. För små vattenkraftverk utan större ekonomisk betydelse bör vi införa en skrotningspremie eller något annat verktyg som tillåter rivning utan att de kulturella värdena förstörs. *Det måste säkerställas att strategin för fiskvägar genomförs, och lagstiftningen måste ändras för att förtydliga vattenkraftsbolagens ansvar.*

Stödfullmakten för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov.

Fullmakten för investeringsstöd till förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov föreslås vara högst 105 miljoner euro 2018. Det är 25 miljoner euro mindre än för 2017. I sitt sakkunnigyttrande anser KOVA ry att fullmakten är alltför liten och uttrycker sin oro över vilka konsekvenser detta kan ha för bostadsprojekten i den lägsta stödkategorin (stödkategori 1, stödet högst 10 procent av de godtagbara kostnaderna) eftersom de särskilt avser projekt för unga och studerande. När fullmakten minskar kan det hända att projekten i den lägsta stödkategorin körs över av andra projekt trots att det är de som kan ge flest bostäder i relation till stödbeloppet. *Jag föreslår att anslaget under 35.20.60 Överföring till statens bostadsfond höjs med 25 miljoner euro till förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov.*

Åtgärder för att avskaffa hemlösheten. Regeringen Sipilä har dragit ner på bostadsbidragen och det har ökat risken för bostadslöshet. Det finns många orsaker till att människor är hemlösa, och för att åtgärda problemet behövs det omfattande integration inom social- och hälsovårdspolitik. Som det framgick vid utfrågningen av sakkunniga och framgår av utskottets utlåtande gäller det att ta hand om bostadslösheten också efter att vård- och landskapsreformen har införts. Annars kan principen "Bostad först" inte omsättas i praktiken. Förebyggande åtgärder är det mest effektiva sättet att avskaffa hemlösheten. Och det enklaste sättet att få bostad är ofta att satsa på någon form av gruppboende. Därför slår regeringens beslut att skära ner bostadsbidraget till personer som delar bostad extra hårt mot dem vars nästa steg är att helt och hållet bli utan bostad. *Jag föreslår att principen "Bostad först" integreras i vård- och landskapsreformen.*

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.10.2017

Silvia Modig vänst

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Avvikande mening 3

Motivering

I framtiden kommer vi att ställas inför stora utmaningar inom bostadsbyggandet och bostadsproduktionen. Det i sin tur ställer huvudstadsregionen och kranskommunerna inför nya stora utmaningar. Situationen är särskilt oroväckande när det gäller bostadsproduktionen i huvudstadsområdet och alla de människor som trängs ihop där. Och situationen blir inte lättare av att vi också behöver social bostadsproduktion. Regeringen har lanserat sin egen modell, där byggandet samlas kring den så kallade Jokerbanan, som lösning på frågan. I stället för satsa på effektivare planläggning och lägre anläggningskostnader bland annat via avreglering, håller avregleringsplanerna på att bara bli fagra löften i många hänseenden. Och i stället för att underlätta kompletteringsbyggande vill regeringen offra fler och fler områden av stor betydelse för många människor på bostadsbyggandets altare. Det gäller bland annat delar av Centralparken i Helsingfors och Malms flygplats.

Vi i Sannfinländarnas riksdagsgrupp och vår utskottsgrupp anser att regeringens metoder inte är någon lösning på problemen. Vi i Sannfinländarna anser att regeringen fortfarande blundar för fakta. Vår utskottsgrupp anser att vi måste satsa betydligt mer på boende till rimligt pris. Men vi behöver också betydligt större avreglering av tillståndsbyråkratin än den nuvarande regeringen har lyckats åstadkomma. Det skulle sätta fart på investeringarna och skapa fler arbetstillfällen.

Sannfinländarna lägger stor vikt vid att beloppen på reparationsstöden höjs till en relevant nivå. Vi är i skriande behov av större anslag och satsningar för att de hissinstallationer och bostadsreparationer som gör att äldre och funktionshindrade kan bo kvar ska kunna göras. Regeringens anslag för reparationsunderstöd är alltför snävt tilltaget.

Dessutom måste större fokus sättas på sanering av mögelskadade hus. Vi sannfinländare anser att ingen enda människa ska tvingas bo, leva eller vistas i lokaler där de blir utsatta för hälsorisker. En konkret åtgärd är att inrätta arton akutmottagningar som tar hand om besvär med inomhusluften. Det bör inrättas minst en klinik i varje landskap i samband med vårdreformen. Vår utskottsgrupp anser att ansvaret för frågan i fortsättningen ska ligga hos bostadsministern. På så sätt vore problematiken mer hanterbar.

Också riksdagens revisionsutskott lyfter fram frågan i sin rapport. I övrigt anser vi sannfinländare att omsorg om byggnadsbeståndet i hela landet bör toppa den politiska agendan eftersom det ligger stora penningssummor i byggnaderna och de är en del av vår nationalförmögenhet.

Avslutningsvis vill vår utskottsgrupp särskilt påpeka att projekt som genomförts i "miljöskyddets namn" inte får tära för mycket på människors ekonomi. Med hänvisning till den samhälleliga allmännyttan anser vi sannfinländare att det är bäst att avstå från åtgärder som har försvinnande liten effekt för miljön, men betydande kostnadseffekter för vanliga människor. Också i övrigt bör vi göra oss av med den tungrodda byråkratin kring tillstånd.

Utlåtande MiUU 25/2017 rd

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.10.2017

Olli Immonen saf
Rami Lehto saf